

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор Ліцею № 291
Дарницького району м. Києва
 Лариса ДУДАРЕНКО
28 серпня 2025р.

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

ЛІЦЕЮ № 291
ДАРНИЦЬКОГО РАЙОНУ
М. КИЄВА

7 -9-х класів
(базове предметне навчання)

Схвалено
на засіданні педагогічної ради
(протокол № 6
від 28 серпня 2025р.)

1. Пояснювальна записка

Освітня програма Ліцею № 291 Дарницького району м. Києва для 7-9 класів розроблена на виконання Закону України «Про освіту», статті 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти НУШ та Державного стандарту базової середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року № 898.

Метою базової середньої освіти є створення умов для досягнення випускниками базової школи очікуваних результатів: знань, умінь, навичок, компетенції і компетентностей, визначених особистісними, сімейними, громадськими, державними потребами і можливостями учнів середньою шкільного віку, індивідуальними особливостями його розвитку і стану здоров'я, продовження навчання в профільній школі.

Освітня програма розроблена на основі Державного стандарту базової освіти (2020), Типової освітньої програми (наказ МОН від 19.02.2021, №235).

Освітня програма Ліцею № 291 передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

Освітня програма спрямована на:

- формування в учнів сучасної наукової картини світу; виховання працьовитості, любові до природи; розвиток в учнів національної самосвідомості;
- формування людини та громадянина, що прагне вдосконалення суспільства;
- формування загальної культури особистості, адаптації особистості до життя в суспільстві;
- виховання громадянськості, поваги до прав і свобод людини;
- створення основи для усвідомленого відповідального вибору та наступного освоєння професійних освітніх програм; формування потреби в учнів до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення тощо.

2. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття базової середньої освіти

Навчання за освітньою програмою базової середньої освіти (цикл базового предметного навчання середньої освіти) можуть розпочинати учні, які на момент зарахування (переведення) до закладу загальної середньої освіти, що забезпечує здобуття відповідного рівня повної загальної середньої освіти, досягли результатів навчання, визначених у Державному стандарті адаптаційного циклу

базової середньої освіти, що підтверджено відповідним документом встановленого зразка(табелем).

У разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких предметів адаптаційного циклу базової середньої освіти учні повинні пройти відповідне оцінювання упродовж першого семестру навчального року. Для проведення оцінювання наказом директора школи створюється комісія, затверджується її склад, а також графік проведення оцінювання та перелік завдань з навчальних предметів.

3. Загальний обсяг річного навчального навантаження для Ліцею № 291 із навчання українською мовою (7-9-х класів) відповідає Типовому навчальному плану.

7-ий клас

Назва освітньої галузі	Навчальне навантаження	Рекомендоване	Мінімальне	Максимальне
Мовно-літературна	На тиждень	10	9	12
	На рік	350	315	420
Математична	На тиждень	5	4	6
	На рік	175	140	210
Природнича	На тиждень	7,5	7	9
	На рік	262,5	245	315
Соціальна і здоро'язбережувальна	На тиждень	1,5	1	3
	На рік	52,5	35	105
Громадянська та історична	На тиждень	2	1,5	3
	На рік	70	52,5	105
Технологічна	На тиждень	1	1	2
	На рік	35	35	70
Інформатична	На тиждень	2	1	2
	На рік	70	35	70
Мистецька	На тиждень	2	1	3
	На рік	70	35	105
Фізична культура	На тиждень	3	3	3
	На рік	105	105	105
Усього	На тиждень	34		
	На рік	1190		
Додаткові години для вивчення предметів освітніх залузей, вибіркового освітніх компонентів, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	На тиждень	1		
	На рік	35		
	На тиждень	35		

Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету(без урахування поділу на групи)	На рік	1225		
Гранично допустиме навчальне навантаження	На тиждень	32		
	На рік	1120		

8-ий клас

Назва освітньої галузі	Навчальне навантаження	Мінімальне	Максимальне	Різниця по галузі
Мовно-літературна	На тиждень	8	12	4
	На рік	280	420	140
Математична	На тиждень	4	7	3
	На рік	140	245	105
Природнича	На тиждень	8	10	2
	На рік	280	350	70
Соціальна і здоро'язбережувальна	На тиждень	1	3	2
	На рік	35	105	70
Громадянська та історична	На тиждень	2	3	1
	На рік	70	105	35
Технологічна	На тиждень	1	2	1
	На рік	35	70	35
Інформатична	На тиждень	1,5	3	1,5
	На рік	52,5	105	52,5
Мистецька	На тиждень	1	2	1
	На рік	35	70	35
Фізична культура	На тиждень	3	3	0
	На рік	105	105	0
Години навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами	На тиждень	6,5		
	На рік	227,5		
Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету(без урахування поділу на групи)	На тиждень	36		
	На рік	1260		
Гранично допустиме навчальне навантаження	На тиждень	33		
	На рік	1155		

9-ий клас

Назва освітньої галузі	Навчальне навантаження	Мінімальне	Максимальне	Різниця по галузі
Мовно-літературна	На тиждень	8	12	4
	На рік	280	420	140
Математична	На тиждень	4	7	3
	На рік	140	245	105
Природнича	На тиждень	8	11	3
	На рік	280	385	105
Соціальна і здоро'язбережувальна	На тиждень	1	3	2
	На рік	35	105	70
Громадянська та історична	На тиждень	2	3	1
	На рік	70	105	35
Технологічна	На тиждень	1	2	1
	На рік	35	70	35
Інформатична	На тиждень	1,5	3	1,5
	На рік	52,5	105	52,5
Мистецька	На тиждень	1	2	1
	На рік	35	70	35
Фізична культура	На тиждень	3	3	0
	На рік	105	105	0
Години навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами	На тиждень	6,5		
	На рік	227,5		
Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету(без урахування поділу на групи)	На тиждень	36		
	На рік	1260		
Гранично допустиме навчальне навантаження	На тиждень	33		
	На рік	1155		

4. Навчальні плани

Освітня програма визначає перелік навчальних предметів та/або інтегрованих курсів для реалізації кожної освітньої галузі, а також предмети/курси варіативного освітнього компонента з урахуванням освітніх потреб учнів, що відображається у навчальному плані освітньої програми.

Кількість навчальних годин на вивчення кожної освітньої галузі відповідає пункту 26 Державного стандарту, затвердженого наказом МОН України №235 від 19.02.2021 р. (у редакції наказу МОН від 09.08.2024 р. №1120)

Поділ класів на групи при вивченні англійської мови, німецької мови, інформатики, технологій, української мови здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002р. №128 «Про затвердження нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 6 березня 2002р. №229/6517 (зі змінами, внесеними згідно з наказом МОН №572 від 09.10.2002, наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту №921 від 17.08.2012, наказом МОН України №401 від 08.04.2016).

На основі освітньої програми Ліцею №291 складено навчальний план, що конкретизує організацію освітнього процесу, загальний обсяг навчального навантаження та тривалість освітніх галузей і предметів, детальний розподіл навчального навантаження на тиждень .

Річний навчальний план

Назва освітньої галузі	Перелік предметів	Кількість годин	Кількість годин	Кількість годин
		7 клас	8 клас	9 клас
Мовно-літературна	Українська мова	3	2	2
	Українська література	2	2	2
	Зарубіжна література	1	1	1
	Іноземна(англійська) мова	5	5	5
	Іноземна(німецька) мова	2	2	2
Математична	Алгебра	3	2	2
	Геометрія	2	2	2
	Фінансова грамотність		1	1
Природнича	Біологія	2	2	2
	Географія	2	2	2
	Хімія	1	2	2
	Фізика	2	2	2
Соціальна і здоров'я-збережувальна	Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут»	1	0,5	0,5
Громадянська та історична	Історія України,	1	1,5	1
	Всесвітня історія,	0,5	1	1
	Громадянська освіта	0,5	0,5	-
	Правознавство			1
Технологічна	Технології	1	1	1
Інформатична	Інформатика	1	2	2
Мистецька	Інтегрований курс «Мистецтво»	1	0,5	0,5
Фізична культура	Фізична культура	3	3	3
Усього		34	35	35
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, вибіркового освітніх компонентів, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		1	1	1
Загальнорічна кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи)		35	36	36
Гранично допустиме навантаження учнів****		32	33	33

5. Перелік модельних навчальних програм для 7-9-х класів

Освітня галузь	Модельна навчальна програма	
	назва	автор(и)
Мовно-літературна (українська мова, українська та зарубіжна літератури)	Українська мова «Модельна навчальна програма 7-9 класи» для закладів загальної середньої школи	Заболотний О.В., Заболотний В.В.
	Підручник «Українська мова для 7-го класу закладів загальної середньої школи»	Заболотний О.В., Заболотний В.В.
	Українська література Модельна навчальна програма «Українська література 7-9 класи» для закладів загальної середньої школи	Заболотний О.В., Слоньовська О.В., Ярмутьська І.В.
	Підручник «Українська література для 7-го класу» Зарубіжна література	Заболотний О.В., Слоньовська О.В., Ярмутьська І.В.
	Модельна навчальна програма із зарубіжної літератури 5-9 класи	Ніколенко О. та інші, 2023
Мовно-літературна (іншомовна освіта)	Англійська мова Модельна навчальна програма «Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Зимомря І.М., Мойсюк В.А., Тріфан М.С., Унгурян І.К., Яковчук М.В.
	Німецька мова Модельна навчальна програма «Друга іноземна мова 5-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Редько В.Г., Шаленко О.П., Сотникова С.І., Коваленко О.Я., Коропецька І.Б., Якоб О.М.,
Математична	Модельна навчальна програма «Геометрія 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Мерзляк А.Г., Номіровський Д.А., Пихтар М.П., Рубльов Б.В., Семенов В.В., Якір М.С.
	«Алгебра 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Мерзляк А.Г., Номіровський Д.А., Пихтар М.П., Рубльов Б.В., Семенов В.В., Якір М.С.
	Фізика 7-9 класи	Кремінський Б.Г., Гельфгот І.М. Ненашев І.Ю., Кірюхіна О.О.
	Підприємництво та фінансова грамотність 8-9 класи	Кузнецова А.Я., Довгань А.І., Часникова А.В., Шніцер О.П.
Природнича	Біологія Навчальна програма «Біологія 7-9 класи»	Соболь В.І.
	Географія Модельна навчальна програма «Географія. 6-9 класи» для закладів	Кобернік С.Г., Коваленко Р.Р., Гільберг Т.Г., Даценко Л.М.

	середньої загальної освіти Хімія Модельна навчальна програма «Хімія 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти	Григорович О.В.
Громадянська та історична освіта	Модельна навчальна програма «Історія України» 7-9 класів Всесвітня історія 7-9 класів Громадянська освіта 8-9 класи	Гісем О.В., Бойко В.І., Василенко Я.Л. ,Даниленко В.М. Даниленко В.М., Гісем О..В. Мартинюк О.О. та інші Пометун О.І., Ремех Т.О., Серова Г.В.
Соціальна та здоров'язбережна	Модельна навчальна програма «Здоров'я, безпека та добробут. 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти	Воронцова Т.,Пономаренко В., Лаврентьєва І.,Хомич О.
Технологічна	Модельна навчальна програма "Технології 7-9 класи" для закладів загальної середньої освіти	Ходзицька І.Ю., Горобець О. В., Медвідь О.Ю.
Інформатична	Модельна навчальна програма «Інформатика 7-9» для закладів загальної середньої освіти	Бондаренко О.О, Ластовецький В.П., Пилипчук О.П., Шестопапов Є.А.
Мистецька	Модельна навчальна програма «Мистецтво, 7-9 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти	Кондратова Л.Б.

6. Форми організації освітнього процесу

Освітній процес організовується у Ліцеї № 291 в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їхніх освітніх потреб.

Основними формами організованої освітньої діяльності 7-9 класників є щоденні інтегровані заняття, підгрупові предметні заняття, індивідуально-групові заняття різної пізнавальної та продуктивної спрямованості. Цілісне бачення та структура тематичних циклів, за якими будується освітній процес, відображаються у плануванні.

Зберігаючи наступність із початковою школою, забезпечуємо подальше становлення особистості дитини, її фізичний, інтелектуальний, соціальний розвиток; формуємо здатність до творчого самовираження, критичного мислення, виховуємо ціннісне ставлення до держави, рідного краю, української культури, пошанування своєї гідності та інших людей, збереження здоров'я.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей, крім уроку, проводяться навчально-практичні заняття.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів. У 7 класах освітній процес може організовуватись дистанційно (навчання з використанням дистанційних технологій), відповідно до Положення про дистанційне навчання використовуватиметься онлайн платформа для дистанційного навчання – Google Workspace. Взаємодія вчителя та учнів уможливлена через формат відеозв'язку Googl Meet.

7. Опис інструментів оцінювання навчальних досягнень учнів

Згідно із Законом України «Про повну загальну середню освіту» кожен учень має право на справедливе, неупереджене, об'єктивне, незалежне, недискримінаційне та доброчесне оцінювання результатів його навчання незалежно від виду та форми здобуття ним освіти. **Об'єктами оцінювання** є результати навчання учнів. **Результати навчання** – це знання, уміння, навички, ставлення, цінності, набуті в процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, виміряти й оцінити та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми на кожному рівні (циклі) загальної середньої освіти.

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є формувальне оцінювання, підсумкове та державна підсумкова атестація.

Формувальне оцінювання спрямоване на відстеження динаміки навчального поступу учнів, визначення їхніх навчальних потреб і скерування освітнього процесу на підвищення ефективності навчання з урахуванням встановлених результатів навчання.

Підсумкове оцінювання показує результат навчання та розвитку. Згідно з наказом МОН №1093 від 02.08.2024 року підсумкове оцінювання за семестр здійснюється за групами результатів навчання учнів, які здобувають освіту відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти. Зважаючи на обрану модель (модель №1) учням виводиться семестрова оцінка, в якій враховуються підсумкові роботи за однією або кількома групами результатів, а також беруться до уваги поточні оцінки за групами результатів. Критерія оцінювання результатів навчання здобувачів освіти за групами результатів з предметів відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти схвалені рішенням педради від 23 грудня 2024 року (протокол №11). Критерії оцінювання реалізуються за чотирма рівнями (початковий, середній, достатній, високий). Результати оцінювання виражаються в балах від 1 до 12. На підставі оцінок за групами результатів виставляють загальну оцінку за семестр з кожного навчального предмета/інтегрованого курсу навчального плану освітньої програми. Оцінка за семестр може бути скорегованою. Річну оцінку виставляють на підставі загальних оцінок за I та II семестри або скорегованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним оцінок за I та II семестри. Для визначення річної оцінки враховується динаміка особистих досягнень учня/учениці протягом року.

Державна підсумкова атестація передбачає оцінювання відповідності результатів навчання учнів, які завершили здобуття базової середньої освіти, вимогам Державного стандарту.

Під час оцінювання навчальних досягнень враховуються дотримання учнями принципів доброчесності, а саме: вияв поваги до інших осіб, їхніх прав і свобод, дбайливе ставлення до ресурсів і довкілля, дотримання принципів академічної доброчесності. У разі порушення учнем / ученицею принципів доброчесності під час певного виду навчальної діяльності, учитель може прийняти рішення не оцінювати результат такої навчальної діяльності.

Розділ 8. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

кадрове забезпечення освітньої діяльності;
навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
якість проведення навчальних занять;
моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

оновлення методичної бази освітньої діяльності;
контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
моніторинг та оптимізація соціально- психологічного середовища закладу освіти;
створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Загальні критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти

Рівень	Бал	Загальна характеристика
Початковий	1	<i>Учень / учениця:</i> · сприймає і розпізнає інформацію, отриману від учителя (інших осіб); відповідає на прості запитання за змістом почутого / прочитаного, припускається суттєвих змістових і логічних помилок; · виконує частину простих завдань / навчальних дій за наданим зразком з допомогою вчителя; · передає інформацію, намагається висловлювати свої думки, використовуючи короткі однотипні фрази.

	2	<i>Учень / учениця:</i> · відтворює незначну частину інформації, отриману від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому / прочитаному частковій відповіді на прості запитання; припускається змістових і логічних помилок; · виконує прості завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; показує свою зацікавленість до ідей, висловлених іншими. · комунікує з іншими за потреби, використовує прості однотипні фрази.
	3	<i>Учень / учениця:</i> · відтворює частину інформації, отриманої від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому / прочитаному частковій відповіді на запитання; припускається незначних змістових і логічних помилок; · виконує завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; долучається до роботи в групі. · висловлює свої думки простими фразами/ реченнями; просить надати зворотний зв'язок щодо ступеня розуміння та сприйняття запропонованого.
Середній	4	<i>Учень / учениця:</i> · відтворює за зразком основну інформацію, отриману із запропонованих джерел; висловлює свої думки, використовуючи отриману інформацію; може пояснити окремі поняття/терміни/навчальні дії; · виконує завдання /навчальні дії за зразком під керівництвом учителя; виконує обов'язки, розподілені в групі; · використовує прості фрази / речення; сприяє спілкуванню та може надати пояснення у межах запропонованої теми.
	5	<i>Учень / учениця:</i> · застосовує частково основну інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; знаходить у почутому/прочитаному відповіді на прості запитання; може пояснити основні поняття / явища /навчальні дії; виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом,

Достатній		за потреби звертаючись по допомогу; розпізнає проблемні ситуації з допомогою вчителя; · виконує завдання в групі відповідно до своєї ролі; · підтримує спілкування в межах запропонованої теми, використовує прості фрази / речення.
	6	<i>Учень / учениця:</i> · застосовує інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; розуміє і пояснює основні поняття / явища/ навчальні дії, наводить прості приклади; · виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом самостійно; розпізнає проблемні ситуації і висловлює припущення щодо розв'язання їх з допомогою вчителя; виконує спільне завдання в групі відповідно до визначених обов'язків та своєї ролі; · спілкується у межах запропонованої теми, використовує прості фрази / речення.
	7	<i>Учень / учениця:</i> · знаходить у запропонованих джерелах потрібну інформацію для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; відповідає на окремі запитання за опрацьованою інформацією; перетворює один вид інформації в інший за зразком; наводить окремі аргументи й приклади на підтвердження висловленої думки; · виконує репродуктивні й частково-пошукові види навчальної діяльності за запропонованим алгоритмом або в співпраці з однокласниками; розпізнає проблемні ситуації, розв'язує їх відомим способом з допомогою вчителя; співпрацює в групі, виконуючи навчальні завдання. · долучається до спілкування в межах запропонованої теми та визначає завдання через поставленні запитання.
	8	<i>Учень / учениця:</i> · аналізує інформацію, отриману з обраних джерел, зіставляє, порівнює та групує її за заданою ознакою; вирізняє проблемні ситуації, відповідає на запитання за опрацьованою інформацією; перетворює один вид інформації в інший; наводить певні аргументи, доповнює думку/відповіді однокласників;

		· виконує окремі пошукові, дослідницькі та/або творчі навчальні дії, розв'язує проблемні ситуації відомими способами з опосередкованою допомогою вчителя; активно співпрацює з іншими, виконуючи навчальні завдання, визначає свої завдання в груповій роботі; · запрошує до спілкування, чітко формулюючи питання та пріоритети для обговорення та у межах запропонованої теми.
	9	<i>Учень / учениця:</i> · аналізує інформацію, отриману з різних джерел; вирізняє проблемні ситуації; добирає прийнятний із запропонованих способів для її унаочнення й візуалізації; наводить аргументи та доречні приклади щодо висловленої думки; · виконує пошукові (дослідницькі) та творчі завдання; розв'язує проблемні ситуації засвоєними раніше способами, пропонує нові способи розв'язання з опосередкованою допомогою вчителя; активно співпрацює з іншими, виконуючи типові та нетипові завдання. · ініціює спілкування та обмінюється інформацією у межах запропонованої теми.
Високий	10	<i>Учень / учениця:</i> · виокремлює істотну й потрібну інформацію, отриману із різних самостійно вибраних джерел; вирізняє проблемні ситуації, оцінює інформацію за заданими критеріями; ставить запитання; встановлює логічні зв'язки між об'єктами, фактами, явищами; · застосовує здобуті знання й практичні вміння в різних навчальних ситуаціях; здійснює різні види діяльності, пропонує кілька способів розв'язання проблемної ситуації самостійно, у парі або групі; · розвиває ідеї/думки учасників спілкування в межах запропонованої теми та намагається укласти їх у цілісну логічну лінію, розглядаючи різні сторони проблеми.
	11	<i>Учень / учениця:</i> · узагальнює інформацію, отриману з різних джерел, оцінює її за визначеними критеріями;

		знаходить інформацію й аналізує її; висловлює власну позицію, аргументує її, робить висновки; · застосовує здобуті знання й практичні вміння в нестандартних ситуаціях; здійснює різні види діяльності, аналізує власні навчальні дії самостійно, у парі або групі; конструктивно взаємодіє у групі; · узагальнює головний зміст почутого під час спілкування у межах запропонованої теми; обирає оптимальний спосіб взаємодії з іншими для вирішення спільних навчальних завдань.
	12	<i>Учень / учениця:</i> · оцінює отриману інформацію, отриману з різних джерел, порівнює та зіставляє її; використовує усвідомлено інформацію в різних ситуаціях; · застосовує здобуті знання й практичні вміння, усвідомлює ризики і прогнозує наслідки; здійснює різні види діяльності самостійно, у парі або групі; аналізує власні навчальні дії, планує свій подальший навчальний поступ; ініціює, планує та організує співпрацю в групах для досягнення навчальних цілей, виконання дослідницьких / творчих завдань; · виступає посередником у спілкуванні у межах запропонованої теми, демонструє толерантність до різних точок зору і надає роз'яснення за потреби іншим учасникам.